Wedervragen aan college nav vragen Lokaal Alternatief initiatiefvoorstel De Liemerse Coalitie

Wedervragen naar aanleiding van de beantwoording van het college van de vragen van Lokaal Alternatief.

Wedervraag 1: Welk concreet, specifiek probleem van de gemeente Duiven kan uitsluitend door een viergemeentefusie worden opgelost en niet door de vijf instrumenten van de Liemerse Coalitie?

Het college noemt nu niet een enkel specifiek probleem dat uitsluitend door een viergemeentefusie kan worden opgelost. Ook andere samenwerkingsvormen kunnen bijdragen aan het versterken van bestuurskracht, uitvoeringskracht en het oppakken van maatschappelijke opgaven. Het beslissende onderscheid zit volgens het college in de mate waarin deze effecten kunnen worden bereikt. Op basis van de uitgevoerde onderzoeken acht het college een herindeling de meest effectieve en toekomstbestendige variant, omdat daarmee bestuurlijke, ambtelijke en financiële slagkracht in één structuur worden samengebracht en afstemmings- en samenwerkingsvraagstukken structureel worden weggenomen. Daarom heeft het college een voorkeur voor de voorgestelde herindeling boven andere samenwerkingsvarianten.

Wedervraag 2: In het collegeantwoord staat een zichtbare redactieopmerking: 'Ik vind dat hier ook iets kan staan over balans.' Is dit het definitieve collegestandpunt of betreft het een concept waarvan de onderbouwing nog niet gereed was?

Nee. De betreffende passage betrof een interne redactieopmerking in een verouderde conceptversie die per abuis zichtbaar was gebleven. Deze opmerking maakte geen onderdeel uit van het antwoord. Het antwoord is opgenomen in de herziene versie die vrijwel direct daarna is gedeeld. Daarin is de beantwoording volledig uitgewerkt.

Wedervraag 3: Het college stelt enerzijds dat 1Stroom 'goede prestaties levert' en anderzijds dat samenwerking structurele beperkingen heeft. Welk van beide is het overheersende oordeel, en hoe verhoudt het positieve oordeel over 1Stroom zich tot de keuze voor fusie als volgende stap?

Het oordeel van het college over 1Stroom is positief. 1Stroom levert goede prestaties en ondersteunt de gemeenten Duiven en Westervoort bij de uitvoering van hun taken. Tegelijkertijd laten eerdere onderzoeken zien dat samenwerking tussen zelfstandig blijvende gemeenten inherent gepaard gaat met extra afstemming, complexe sturing en verschillen in bestuurlijke belangen. Het college ziet deze beperkingen niet als een

tekortkoming in de prestaties van 1Stroom, maar als kenmerken van het gekozen bestuurlijke samenwerkingsmodel.

De keuze voor herindeling is daarom niet ingegeven door ontevredenheid over de prestaties van 1Stroom, maar door de verwachting dat één gemeente een meer structurele oplossing biedt voor het versterken van bestuurskracht, strategisch vermogen en slagkracht.

Wedervraag 4: Het peer-reviewed onderzoek van Allers, De Natris, Rienks en De Greef (RUG/COELO 2021) toont aan dat de opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen na herindeling structureel daalt met 2,2 procentpunt, twintig jaar later nog meetbaar. Op welke empirische basis weerlegt het college deze bevinding in zijn stelling dat fusie niet minder democratisch is?

Het onderzoek laat zien dat gemeentelijke herindelingen gepaard kunnen gaan met een lagere opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen. Dat is een relevant aandachtspunt dat ook door het college wordt onderkend. Het is ook een verantwoordelijkheid van de nieuwe gemeente en de politieke partijen om te investeren in een hoge opkomst bij verkiezingen.

De stelling dat een herindeling niet per definitie minder democratisch is, is echter breder dan alleen de verkiezingsopkomst.

Dat neemt niet weg dat het behouden van bestuurlijke nabijheid en betrokkenheid van inwoners een belangrijk aandachtspunt blijft bij de verdere uitwerking van een eventuele herindeling.

Wedervraag 5: Het college kan voor het initiatiefvoorstel geen betrouwbare ambtelijke capaciteitsraming geven wegens 'onvoldoende houvast'. Hoe is de ambtelijke capaciteitsraming voor het herindelingstraject zelf onderbouwd, en biedt dat traject meer houvast dan het initiatiefvoorstel?

Ook een herindeling kent onderwerpen die pas in een later stadium nader worden ingevuld. Het verschil is dat een gemeentelijke herindeling een wettelijk vastgelegd proces kent waarvoor landelijk veel ervaring beschikbaar is. Er kan worden teruggevallen op de lessen, kengetallen en ervaringen van tientallen eerdere herindelingen in Nederland.

Wedervraag 6: Het college stelt dat het doel van herindeling 'niet primair is om kosten te besparen'. Maar financiële robuustheid is eerder in het traject als argument vóór fusie opgevoerd. Hoe verhoudt de uitspraak 'niet primair om kosten te besparen' zich tot de financiële argumentatie voor fusie?

De financiële argumentatie ziet vooral op het vergroten van de financiële robuustheid en toekomstbestendigheid van de nieuwe gemeente. Door krachten te bundelen ontstaat

een organisatie die beter in staat is om financiële risico's op te vangen, investeringen te dragen en maatschappelijke opgaven het hoofd te bieden.

Wanneer wordt aangegeven dat de herindeling niet primair is bedoeld om kosten te besparen, wordt daarmee bedoeld dat directe bezuinigingen geen hoofddoel van de herindeling zijn. De belangrijkste motieven liggen in bestuurskracht, organisatorische slagkracht en het duurzaam kunnen blijven leveren van goede dienstverlening. Een robuustere financiële positie is daarbij een belangrijk neveneffect en ondersteunend argument, maar niet het primaire doel van de herindeling.

Wedervraag 7: Het college ziet herindeling als de 'volgende stap' na de opgebouwde samenwerkingsbasis van 1Stroom. Maar als de basis al is opgebouwd, is dan niet precies het moment aangebroken om de tweevoudige variant (Duiven-Westervoort via lichte samenvoeging, Zevenaar-Doesburg via lichte samenvoeging) serieus te onderzoeken als een tussenweg die de opgebouwde basis behoudt zonder de volledige frictiekosten van een viergemeentefusie?

Het college is van mening dat deze variant voldoende is betrokken bij de afweging van toekomstscenario's. Daarbij is ook gekeken naar vormen van samenwerking die minder ver gaan dan een volledige herindeling. Uit de uitgevoerde onderzoeken komt naar voren dat dergelijke varianten voordelen kunnen bieden, maar dat de grootste winst op het gebied van bestuurskracht, uitvoeringskracht, strategisch vermogen en vermindering van bestuurlijke drukte wordt bereikt met een herindeling.

Dat 1Stroom wat betreft prestaties goed functioneert, maakt volgens het college niet automatisch dat een tweevoudige of lichtere variant de meest passende vervolgstap is. Juist de ervaringen met samenwerking laten zien dat er ook bij goed functionerende samenwerkingsverbanden sprake blijft van afzonderlijke besturen, belangenafwegingen en afstemmingsprocessen.

Het college erkent dat een lichtere variant mogelijk lagere frictiekosten kent, maar weegt daartegenover dat ook de beoogde voordelen beperkter zijn. Per saldo is het college van oordeel dat een herindeling van de vier gemeenten de meest toekomstbestendige oplossing biedt en daarom heeft het geen aanleiding gezien om deze tussenvariant verder uit te werken.